

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
1 päivänä kesäkuuta 2016¹

Asia C-166/15

**Aleksandrs Ranks ja
Jurijs Vasiļevičs**

(Ennakkoratkaisupyyntö – Rīgas apgabaltiesas Kriminālietu tiesu kolēģija (Riian aluetuomioistuin, rikosasioiden jaosto, Latvia))

Ennakkoratkaisupyyntö — Direktiivi 91/250/ETY — Tietokoneohjelmien oikeudellinen suoja — Tietokoneohjelmien muiden kuin alkuperäisten kappaleiden myynti — Muulle kuin alkuperäiselle aineelliselle alustalle liitetyt kappaleet — Levitysoikeuden loukkauksen olemassaolo — Mahdollisuus vedota levitysoikeuden raukeamiseen — Kappaleenvalmistusoikeuden loukkauksen olemassaolo

I Johdanto

1. Rīgas apgabaltiesas Kriminālietu tiesu kolēģija (Riian aluetuomioistuin, rikosasioiden jaosto, Latvia) esitti 18.3.2015 antamallaan ja unionin tuomioistuimeen 13.4.2015 saapuneella välipäätöksellä kaksi ennakkoratkaisukysymystä tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta 23.4.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/24/EY (EUVL 2009, L 111, s. 16) 4 ja 5 artiklan tulkinnasta.

2. Kysymys on esitetty rikosoikeudenkäynnissä, joka on pantu vireille Aleksandrs Ranksia ja Jurijs Vasiļevičsia (jäljempänä yhdessä syytetyt) vastaan erityisesti sillä perusteella, että heidän väitetään loukanneen Microsoft Corporationin (jäljempänä Microsoft) tekijänoikeuksia muulle kuin alkuperäiselle aineelliselle alustalle liitettyjen tietokoneohjelmien kappaleiden myynnin vuoksi.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

3. Direktiivin 2009/24 10 artiklalla kumotaan tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta 14.5.1991 annettu neuvoston direktiivi 91/250/ETY (EYVL 1991, L 122, s. 42), sellaisena kuin se on muutettuna tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajan yhdenmukaistamisesta 29.10.1993 annetulla neuvoston direktiivillä 93/98/ETY (EYVL 1993, L 290, s. 9) (jäljempänä direktiivi 91/250).

4. Direktiivin 2009/24 11 artiklan mukaan se tuli voimaan 25.5.2009. Ennakkoratkaisupyyntöstä kuitenkin ilmenee, että pääasiassa merkitykselliset tosiseikat tapahtuivat 28.12.2001 ja 22.12.2004 välisenä aikana. Näin ollen tässä asiassa on sovellettava direktiivin 91/250 säännöksiä.

¹ — Alkuperäinen kieli: ranska.

5. Direktiivin 91/250 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Yksinoikeudet”, säädetään seuraavaa:

”Jollei 5 tai 6 artiklasta muuta johdu, 2 artiklassa tarkoitetun oikeudenhaltijan yksinoikeudet käsittävät oikeuden seuraaviin toimiin tai niiden sallimiseen:

a) tietokoneohjelman tai sen osan pysyvä tai tilapäinen toisintaminen millä tavoin ja missä muodossa tahansa. Jos tietokoneohjelman lukeminen tietokoneen muistiin, näyttäminen, ajaminen, siirtäminen tai tallentaminen edellyttää tällaista toisintamista, nämä toimet edellyttävät oikeudenhaltijan suostumusta;

--

c) alkuperäisen tietokoneohjelman tai sen kappaleiden levitys yleisölle vuokraamalla tai millään muulla tavalla. Kun oikeudenhaltija tai joku muu hänen suostumuksellaan on ensimmäisen kerran myynyt tietokoneohjelman kappaleen yhteisössä, oikeudenhaltijan oikeus kyseisen kappaleen levittämiseen yhteisössä raukeaa, lukuun ottamatta oikeutta valvoa ohjelman tai sen kappaleen vuokraamista edelleen.”

6. Direktiivin 91/250 5 artiklassa, jonka otsikko on ”Yksinoikeuksia koskevat poikkeukset”, säädetään seuraavaa:

”1. Jollei toisin ole nimenomaisesti sovittu, 4 artiklan a ja b [ala]kohdassa tarkoitetut toimet eivät edellytä oikeudenhaltijan suostumusta, jos ne ovat tarpeen, jotta tietokoneohjelman laillisesti hankkinut henkilö voi käyttää ohjelmaa aiotun tarkoituksen mukaisesti, virheiden korjaaminen mukaan lukien.

2. Henkilöä, jolla on oikeus käyttää tietokoneohjelmaa, ei voida sopimuksin kieltää valmistamasta varmuuskappaletta, sikäli kuin se on tämän käytön kannalta tarpeen.

--”

7. Direktiivin 91/250 7 artiklassa, jonka otsikko on ”Eriyiset suoja koskevat toimenpiteet”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on, tämän kuitenkaan rajoittamatta 4, 5 tai 6 artiklan soveltamista, kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti toteutettava aiheelliset oikeussuojakeinot sellaista henkilöä vastaan, joka toteuttaa jonkin a, b tai c alakohdassa tarkoitetun toimen:

a) sellaisen tietokoneohjelman kappaleen liikkeelle laskeminen, jonka henkilö tietää tai jota hänellä on aihetta epäillä laittomaksi;

b) sellaisen tietokoneohjelman kappaleen hallussapito kaupallisia tarkoituksia varten, jonka henkilö tietää tai jota hänellä on aihetta epäillä laittomaksi;

--

2. Jokainen tietokoneohjelman laitton kappale voidaan takavarikoida asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

--”

III Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

8. Esisopimuksen nojalla yhdessä toimineet syytetyt myivät 28.12.2001 ja 22.12.2004 välisenä aikana verkkokaupassa osoitteessa www.ebay.com yli 3 000 tekijänoikeudella suojattujen tietokoneohjelmien kappaletta.

9. Microsoft on edellä mainittujen myyntien kohteena olleiden tietokoneohjelmien tekijänoikeuksien haltija, ja niihin sisältyvät seuraavat ohjelmat: Windows 95, Windows 98, Windows 2000 Professional, Windows Millenium, Windows XP Home 2002, Office 2000 Professional, Office XP Small Business ja Office 2003.

10. Syytettyjen näistä myynneistä saamien tulojen kokonaismäärää ei ole voitu tarkoin selvittää tutkinnan kuluessa. On kuitenkin näytetty toteen, että syytetyt ovat saaneet 229 724,67 euron suuruisen summan www.ebay.com-sivuston tarjoaman PayPal-maksujärjestelmän kautta.

11. Syytetyt ovat näiden myyntien puitteissa myyneet muun muassa seuraavaa:

- Windows Millenium Edition -ohjelman kappale; ohjelman lisensointiehdossa määrätään, että sitä voidaan toimittaa ainoastaan uuden tietokoneen kanssa (for distribution only with a new PC).
- Kaksi Windows 2000 Professional OEM -ohjelman kappaletta käyttöoppaan ja aitoustodistuksen kanssa; asiantuntijan mukaan kyse on Microsoft Windows 2000 Professionalin CD-levyn ja asennusohjelman lainvastaisista jäljennöksistä.
- 30 Microsoft Windows 98 Second Edition OEM -ohjelman kappaletta käyttöoppaan ja aitoustodistuksen kanssa; asiantuntijan mukaan kyse on Microsoft Windows 98 Starts Here 4/98:n ja Microsoft Windows 98 Second Editionin CD-levyjen ja asennusohjelmien lainvastaisista jäljennöksistä.

12. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin täsmentää, että syytettyjen on katsottu syyllistyneen seuraaviin rangaistaviin tekoihin:

- sellaisen tekijänoikeudella suojatun aineiston laitton myynti järjestäytyneenä ryhmänä, joka on toisinnettu tai jota on muulla tavoin käytetty tekijänoikeuksien vastaisesti (rikoslain 149 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se oli voimassa 17.10.2002);
- toiselle kuuluvan tavaramerkin laitton harkittu käyttö, joka loukkaa vakavasti yksityisten lailla suojattuja oikeuksia ja intressejä (rikoslain 206 §:n 2 momentti), ja
- rekisteröimättömän liiketoiminnan harjoittaminen, joka loukkaa vakavasti yksityisten lailla suojattuja intressejä (rikoslain 207 §:n 2 momentti).

13. Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (Vidzemen alueen alioikeus, Riika, Latvia) katsoi 3.1.2012 antamassaan tuomiossa syytetyt syyllisiksi rikoslain 149 §:n 3 momentissa ja 206 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin rikkomuksiin ja velvoitti heidät korvaamaan vahingot osittain sekä vastaamaan oikeudenkäyntikuluista kokonaisuudessaan. Syytetyt todettiin syyttömiksi rikoslain 207 §:n 2 momentissa tarkoitettuun rikkomukseen.

14. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kumosi ensimmäisessä oikeusasteessa annetun tuomion 22.3.2013 antamallaan tuomiolla siltä osin kuin syylliset tuomittiin rangaistuksiin rikoslain 149 §:n 3 momentin nojalla sekä kumosi määrätyn rangaistuksen. Sama tuomioistuin sitä vastoin tuomitsi syylliset rangaistuksiin rikoslain 149 §:n 3 momentin nojalla, sellaisena kuin se oli voimassa 17.10.2002. Muu osa tuomiosta jäi ennalleen.

15. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts (Latvian ylin yleinen tuomioistuin) kumosi 13.10.2013 antamallaan päätöksellä 22.3.2013 annetun tuomion kokonaisuudessaan ja palautti asian muutoksenhakutuomioistuimeen uudelleen käsittelyä varten.

16. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin otti 8.10.2013 antamallaan päätöksellä muutoksenhakutuomioistuimena uudelleenkäsiteltäväksi rikosasian, jossa oli kyse syytettyjen syytteen panosta rikoslain 149 §:n 3 momentin (sellaisena kuin se oli voimassa 31.12.2010 asti), 206 §:n 2 momentin ja 207 §:n 2 momentin nojalla.

17. Rīgas apgabaltiesas Kriminālietu tiesu kolēģija (Riian aluetuomioistuin, rikosasioiden jaosto), joka pohtii tuomion UsedSoft² merkityksellisyyttä pääasian olosuhteissa, päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Voiko henkilö, joka on hankkinut lisensoidun ’käytetyn’ tietokoneohjelman levyllä, joka ei ole alkuperäinen, joka on täysin toimiva ja jota kukaan muu käyttäjä ei käytä, vedota direktiivin 2009/24 5 artiklan 1 kohdan ja 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti siihen, että levitysoikeus tietokoneohjelman kappaleeseen on rauennut, jos sen ensimmäinen ostaja on hankkinut alkuperäisen levyn oikeudenhaltijalta, mutta levy on vioittunut, ja jos tämä ensimmäinen ostaja on hävittänyt tietokoneohjelman kappaleensa tai ei enää käytä sitä?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko henkilöllä, joka voi vedota siihen, että levitysoikeus tietokoneohjelman kappaleeseen on rauennut, oikeus jälleenmyydä kyseinen tietokoneohjelma kolmannelle henkilölle levyllä, joka ei ole direktiivin 2009/24 4 artiklan 2 kohdassa ja 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla alkuperäinen?”

IV Menettely unionin tuomioistuimessa

18. Ennakkoratkaisupyynnö kirjattiin saapuneeksi unionin tuomioistuimen kirjaamoon 13.4.2015.

19. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet syytetyt, Microsoft, Latvian, Italian ja Puolan hallitukset sekä Euroopan komissio.

20. Syytettyjen ja Microsoftin edustajat, Latvian hallitus sekä komissio osallistuivat 16.3.2016 pidettyyn istuntoon asianosaisten kuulemiseksi.

V Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

21. Unionin tuomioistuimelle esitetyt kysymykset koskevat tekijänoikeuksien loukkaamista sillä, että ilman oikeudenhaltijan suostumusta on myyty muulle kuin alkuperäiselle aineelliselle alustalle ilman oikeudenhaltijan lupaa valmistettuja tietokoneohjelmien kappaleita (jäljempänä muut kuin alkuperäiset aineelliset kappaleet). Kysymykset eivät siis koske oikeudenhaltijan itse tai hänen luvallaan jonkun muun myymiä kappaleita, jotka oikeudenhaltija tai joku muu hänen luvallaan on valmistanut alkuperäiselle aineelliselle alustalle (jäljempänä alkuperäiset aineelliset kappaleet).

22. Käsiteltävässä pääasiassa syytettyjä syytetään siitä, että he ovat myyneet tuhansia sellaisten tietokoneohjelmien muita kuin alkuperäisiä aineellisia kappaleita, joita koskevat tekijänoikeudet kuuluvat Microsoftille. Syytetyt ovat todenneet kirjallisissa huomautuksissaan, että he olivat ostaneet mainitut kappaleet yrityksiltä tai yksityishenkilöiltä, jotka eivät enää käyttäneet niitä.

² — Tuomio 3.7.2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

23. Muiden kuin alkuperäisten aineellisten kappaleiden myynti saattaa loukata direktiivin 91/250 4 artiklan a ja c alakohdassa oikeudenhaltijalle annettua kahta yksinoikeutta: yksinoikeutta tietokoneohjelman pysyvään tai tilapäiseen toisintamiseen tai sen sallimiseen (jäljempänä kappaleenvalmistusoikeus) sekä yksinoikeus alkuperäisen tietokoneohjelman tai sen kappaleiden yleisölevitykseen eri tavoin, myös vuokraamalla, sekä tämän sallimiseen (jäljempänä levitysoikeus).

24. Vaikka esitetyissä kysymyksissä mainitaan nimenomaisesti ainoastaan levitysoikeuden raukeaminen, niissä viitataan myös säännöksiin, joissa säädetään poikkeuksista kappaleenvalmistusoikeuteen, nimittäin direktiivin 91/250 5 artiklan 1 ja 2 kohtaan.

25. Unionin tuomioistuimelle esitetyt kysymykset on minusta täten tarpeen muotoilla uudelleen seuraavasti. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksillään, joita on syytä tarkastella yhdessä, pääsääntöisesti sitä, onko direktiivin 91/250 4 artiklan a ja c alakohtaa sekä 5 artiklan 1 ja 2 kohtaa tulkittava siten, että oikeudenhaltijan yksinomaisia kappaleenvalmistus- ja levitysoikeuksia loukataan, kun käyttäjä valmistaa ilman oikeudenhaltijan lupaa tietokoneohjelman kappaleen muulle kuin alkuperäiselle aineelliselle alustalle ja kun mainittu käyttäjä tai joku muu käyttäjä myy kyseisen kappaleen ilman oikeudenhaltijan lupaa tilanteessa, jossa

- alkuperäinen aineellinen alusta on vioittunut ja
- mainitun kappaleen myyjä tekee kaikista muista käytössään olevista kappaleista käyttökelvottomia.

A Esitettyjen kysymysten tutkittavaksi ottaminen

26. Latvian hallitus on ilmaissut epävarmuutensa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien kysymysten tutkittavaksi ottamisesta siltä osin kuin niissä mainitaan muiden kuin alkuperäisten lisensoitujen aineellisten kappaleiden myynti, kun taas ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdyssä päätöksessä mainitaan asiantuntijalausunnat, joissa todetaan väärennettyjen kappaleiden myynti. Esitetyillä kysymyksillä ei siten sen mukaan mahdollisesti ole merkitystä pääasian ratkaisun kannalta.

27. Tästä on aiheellista muistuttaa, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklassa vahvistetussa unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten yhteistyössä yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämällä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Jos siis esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeuden tulkintaa, unionin tuomioistuimella on lähtökohtaisesti velvollisuus vastata niihin.³

28. Näin ollen unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin.⁴

3 — Ks. erityisesti tuomio 6.10.2015, Delvigne (C-650/13, EU:C:2015:648, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

4 — Ks. erityisesti tuomio 6.10.2015, Delvigne (C-650/13, EU:C:2015:648, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

29. Tässä tapauksessa – kuten Latvian hallitus itsekin huomautti suullisessa pääkäsittelyssä – ”vääreännöksenä” pitäminen riippuu vastauksesta, jonka unionin tuomioistuin antaa esitettyihin kysymyksiin. Jos unionin tuomioistuin esimerkiksi katsoisi, että muiden kuin alkuperäisten aineellisten kappaleiden valmistus ja myynti pääasian tilanteen kaltaisessa tilanteessa eivät loukkaa kappaleenvalmistus- ja levitysoikeuksia, kansallinen tuomioistuin ei voisi enää pitää näitä kappaleita vääreännöksinä.

30. Esitetyillä kysymyksillä on näin ollen mielestäni välitön yhteys pääasian kohteeseen ja ne on sen vuoksi otettava tutkittavaksi.

B Levitysoikeuden loukkauksen olemassaolo tietokoneohjelmien muiden kuin alkuperäisten aineellisten kappaleiden myynnin yhteydessä

31. Seuraavaksi on syytä tutkia, onko direktiivin 91/250 4 artiklan c alakohtaa tulkittava siten, että oikeudenhaltijan yksinomaista levitysoikeutta loukataan tämän ratkaisuehdotuksen 25 kohdassa esitetyissä tilanteissa.

32. Mainitun säännöksen ensimmäisen virkkeen mukaan alkuperäisen tietokoneohjelman tai sen kappaleen yleisölevitys ilman oikeudenhaltijan lupaa merkitsee levitysoikeuden loukkausta. Pääasiassa on kiistatonta, että syytetyt ovat myyneet verkkokaupassa osoitteessa www.ebay.com ilman oikeudenhaltijan eli Microsoftin lupaa useita tuhansia tietokoneohjelmien muita kuin alkuperäisiä aineellisia kappaleita. Kiistanalaista ei ole myöskään se, että näissä myynneissä on kyse edellä mainitussa säännöksessä tarkoitetuista levityksistä.

33. Näin ollen pääasiassa kyseessä olevat kappalemyynnit loukkaavat Microsoftin levitysoikeutta, ellei näytetä toteen, että myynnit kuuluvat levitysoikeutta koskevan poikkeuksen piiriin. Suurin osa tästä kysymyksestä unionin tuomioistuimelle esitetyistä huomautuksista koskevat sitä, kuuluvatko tällaiset myynnit direktiivin 91/250 4 artiklan c alakohdan toisessa virkkeessä tarkoitettun levitysoikeuden raukeamista koskevan säännön piiriin.

34. Unionin tuomioistuimelle esitetyissä huomautuksissa voidaan erottaa kolme käsitystä raukeamissäännön mahdollisesta soveltamisesta tietokoneohjelmien muihin kuin alkuperäisiin aineellisiin kappaleisiin.

35. Microsoftin sekä Italian ja Puolan hallitusten ajaman tiukan näkemyksen mukaan muun kuin alkuperäisen aineellisen kappaleen levitysoikeus ei voi missään tilanteessa raueta, eikä käyttäjä voi siten myydä tällaista kappaletta ilman oikeudenhaltijan lupaa.

36. Syytettyjen ja Latvian hallituksen ajaman sallivan näkemyksen mukaan muun kuin alkuperäisen aineellisen kappaleen levitysoikeus raukeaa, jos täytetään unionin tuomioistuimen tuomiossaan UsedSoft⁵ vahvistamat edellytykset, jotka ovat seuraavat:

- oikeudenhaltija on myöntänyt alkuperäiselle ostajalle kappaleen käyttöoikeuden rajoittamattomaksi ajaksi sellaista vastiketta vastaan, jolla se voi saada omistamansa teoksen kappaleen taloudellista arvoa vastaavan korvauksen, ja
- alkuperäinen ostaja, joka jälleenmyy muun kuin alkuperäisen aineellisen kappaleen, tekee jälleenmyyntihetkellä kaikista muista hallussaan olevista kappaleista käyttökelvottomia.

5 — Tuomio 3.7.2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

37. Komission kannattaman tiukan ja sallivan näkemyksen välimuodon mukaan unionin tuomioistuimen tuomiossaan UsedSoft⁶ antama ratkaisu voidaan ulottaa muihin kuin alkuperäisiin aineellisiin kappaleisiin ainoastaan tarkasti rajatussa tapauksessa eli silloin, kun alkuperäinen aineellinen kappale on vaurioitunut. Muiden kuin alkuperäisten aineellisten kappaleiden valmistaminen muissa kuin direktiivin 91/250 5 artiklassa luetelluissa tarkoituksissa eikä etenkin tällaisten kappaleiden valmistaminen niiden jälleenmyyntiä varten voi komission mukaan olla levitysoikeuden raukeamisen kohteena. Sitä vastoin muun kuin alkuperäisen aineellisen kappaleen valmistus silloin, kun alkuperäinen aineellinen kappale on vahingoittunut, kuuluu komission mielestä direktiivin 91/250 5 artiklan 1 tai 2 kohtaan, jos kappaleen valmistaminen on tarpeen, jotta lainmukainen ostaja voisi käyttää sitä aiotun tarkoituksen mukaisesti. Komissio johtaa tästä, että tällaisessa tilanteessa valmistetun muun kuin alkuperäisen aineellisen kappaleen jälleenmyynti kuuluu raukeamisen piiriin, kunhan täytetään mainitussa tuomiossa vahvistetut ja tämän ratkaisuehdotuksen 36 kohdassa esitetyt edellytykset.

38. Seuraavat seikat näyttävät minusta puoltavan Microsoftin sekä Italian ja Puolan hallitusten ajamaa tiukkaa näkemystä.

39. Ensinnäkin direktiivin 91/250 4 artiklan c alakohdan toisen virkkeen – jossa vahvistetaan ainoa poikkeus levitysoikeuteen tässä direktiivissä – sanamuoto ei minusta ole sovitettavissa yhteen sallivan näkemyksen eikä myöskään tiukan ja sallivan näkemyksen välimuodon kanssa, ja tähän on kaksi syytä, jotka esitän seuraavaksi.

40. Yhtäältä tuon säännöksen sanamuodossa levitysoikeuden raukeaminen rajoitetaan pelkästään alkuperäiseen kappaleeseen. Sen mukaan on näet niin, että kun oikeudenhaltija tai joku muu hänen suostumuksellaan on myynyt tietokoneohjelman kappaleen, ”oikeudenhaltijan oikeus *kyseisen kappaleen* levittämiseen raukeaa” (kursivointi tässä). Kuten Microsoft korostaa, maininta ”kyseisen kappaleen” sulkee pois sen, että raukeamissääntöön voitaisiin vedota jonkin muun kuin oikeudenhaltijan itsensä tai hänen suostumuksellaan jonkun muun myymän alkuperäisen kappaleen osalta.

41. Toisaalta mainitun säännöksen sanamuodossa levitysoikeuden raukeamisen edellytykseksi ei aseteta sitä, että jälleenmyyjä on tehnyt käyttökelttomaksi kaikki muut hallussaan olevat kappaleet tai että alkuperäinen aineellinen kappale on vioittunut, toisin kuin syytetyt, Latvian hallitus ja komissio väittävät. Tässä säännöksessä levitysoikeuden ehdoton raukeaminen sallitaan itse asiassa kaikille oikeudenhaltijan itsensä tai hänen suostumuksellaan jonkun muun myymille alkuperäisille kappaleille.

42. Toiseksi tiukka näkemys näyttää minusta vastaavan yleistä käsitystä levitysoikeuden raukeamista koskevasta säännöstä, sellaisena kuin siitä säädetään unionin tekijänoikeuslainsäädännössä, kuten Microsoft on tähdentänyt. Direktiivin 2001/29/EY⁷ 4 artiklan 2 kohtaan on lisätty direktiivin 91/250 4 artiklan c alakohdan toista virkettä vastaava säännös.

6 — Tuomio 3.7.2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

7 — Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/29/EY (EYVL 2001, L 167, s. 10). Sen 4 artiklan 2 kohdan mukaan ”levitysoikeus ei sammu unionissa teoksen alkuperäiskappaleen tai sen kopioiden osalta, paitsi kun on kyseessä unionissa tapahtuva *kohteen* ensimmäinen myynti tai muu omistusoikeuden siirto, jonka oikeudenhaltija suorittaa itse tai joka suoritetaan hänen suostumuksellaan” (kursivointi tässä).

43. Unionin tuomioistuin on tulkinnut mainittua säännöstä tuomiossaan *Art & Allposters International*.⁸ Siinä oli kyse tekijänoikeusloukkauksesta, jossa tekijänoikeudella suojattujen teosten kuvia oli ilman oikeudenhaltijan lupaa siirretty paperijulisteesta canvas-kankaalle ja myyty tämän jälkeen tällä uudella alustalla. Unionin tuomioistuin katsoi, että direktiivin 2001/29 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu levitysoikeuden raukeaminen kattoi yksinomaan oikeudenhaltijan suostumuksella myydyn alkuperäisen alustan (paperijuliste) ja ettei sitä voitu ulottaa uuteen alustaan (canvas-kangas), johon oli liitetty tekijänoikeudella suojatun teoksen kuva.

44. Alkuperäisen alustan vioittuminen ei nähdäkseni horjuta unionin tuomioistuimen tuomiossaan *Art & Allposters International*⁹ antamaa ratkaisua. Paperijulisteiden mahdollinen vioittuminen ei näin ollen voi merkitä sitä, että käyttäjä voisi levitysoikeutta loukkaamalla siirtää kuvan canvas-kankaalle ja myydä sen sitten ilman oikeudenhaltijan lupaa. Samaan tapaan esimerkiksi kirjan turmeltuminen ei anna sen omistajalle oikeutta myydä sen valokopiota, eikä vinyylilevyn vioittuminen anna oikeutta sen sisällön siirtämiseen CD-levylle ja tämän levyn myymiseen ilman oikeudenhaltijan lupaa.

45. Vastaavasti direktiivin 91/250 4 artiklan c alakohdan toisessa virkkeessä tarkoitettu levitysoikeuden raukeaminen koskee ainoastaan oikeudenhaltijan itsensä tai hänen suostumuksellaan jonkun muun myymää alkuperäistä alustaa (alkuperäinen aineellinen kappale). Toisin kuin syytetyt, Latvian hallitus ja komissio ovat väittäneet, raukeamissääntöä ei voida soveltaa tietokoneohjelman sisältävien muiden alustojen (muut kuin alkuperäiset aineelliset kappaleet) ilman oikeudenhaltijan suostumusta tapahtuvaan jälleenmyyntiin; tämä pätee myös silloin, kun alkuperäinen alusta on vioittunut.

46. Kolmanneksi totean, että salliva näkemys sekä tiukan ja sallivan näkemyksen välimuoto näyttävät minusta johtuvan siitä, että levitysoikeutta ja kappaleenvalmistusoikeutta koskevat säännöt on sekoitettu toisiinsa.

47. Tämä pätee edellytykseen, jonka mukaan jälleenmyyjän on ”tehtävä käyttökelvottomaksi” kaikki jälleenmyyntihetkellä hallussaan olevat kappaleet.¹⁰ Tuomion *UsedSoft*¹¹ 70 ja 78 kohdassa mainitun velvollisuuden täyttämistä näet vaaditaan jälleenmyyjältä, sillä muutoin loukataan *kappaleenvalmistus* oikeutta. Velvollisuus ei sitä vastoin ole merkityksellinen selvittäessä, onko levitysoikeutta loukattu.

48. Samoin komission ajamassa tiukan ja sallivan näkemyksen välimuodossa¹² lähdetään siitä, että käyttäjällä, joka valmistaa muun kuin alkuperäisen aineellisen kappaleen direktiivin 91/250 5 artiklan 1 tai 2 kohdassa säädettyjen edellytysten mukaisesti, on oikeus tietyin edellytyksin levittää tätä kappaletta.

49. Mainituissa säännöksissä kuitenkin säädetään poikkeuksista ainoastaan *kappaleenvalmistus* oikeuteen. Vaikka oletettaisiin, että käyttäjän valmistama kappale on laillinen direktiivin 91/250 5 artiklan 1 tai 2 kohdassa säädettyjen edellytysten valossa, tämä ei tarkoita, että käyttäjällä olisi oikeus myydä kyseinen kappale ilman, että loukataan levitysoikeutta. Oikeus kappaleen valmistamiseen omaan käyttöön ei tuo mukanaan oikeutta kappaleen myyntiin muille.

50. Neljänneksi totean, että syytettyjen ja Latvian hallituksen ajama salliva näkemys sekä komission esittämä tiukan ja sallivan näkemyksen välimuoto johtaisivat nähdäkseni todistustaakkaa koskevan velvollisuuden kohdistumiseen muun kuin alkuperäisen aineellisen kappaleen ostajaan; tätä velvollisuutta olisi vaikea ellei jopa mahdoton täyttää.

8 — Tuomio 22.1.2015 (C-419/13, EU:C:2015:27).

9 — Tuomio 22.1.2015 (C-419/13, EU:C:2015:27).

10 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 36 kohta.

11 — Tuomio 3.7.2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

12 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 37 kohta.

51. Unionin tuomioistuin ei ole tietääkseni milloinkaan nimenomaisesti lausunut raukeamista koskevasta todistustaakasta direktiivin 91/250 yhteydessä. Todistustaakkaa koskevien yleisten periaatteiden mukaan on kuitenkin niin, että osapuolen, joka vetoaa puolustautumisperusteeseen, tehtävänä on näyttää toteen tässä tarkoituksessa säädettyjen edellytysten täyttyminen. Tavaramerkkioikeudesta oikeuskäytännössä on todettu näiden periaatteiden mukaisesti, että henkilön, joka vetoaa tavaramerkkioikeuden raukeamiseen, on näytettävä toteen tässä tarkoituksessa säädettyjen edellytysten täyttyminen.¹³ En näe mitään syytä poiketa tästä myös oikeuskirjallisuudessa tekijänoikeuksien alalla tuetusta näkemystä.¹⁴

52. Muun kuin alkuperäisen aineellisen kappaleen ostajan tehtävänä olisi siten edellä mainittujen periaatteiden mukaan näytettävä toteen syytettyjen, Latvian hallituksen ja komission mainitsemien edellytysten täyttyminen erityisesti todistamalla, että alkuperäinen kappale on vioittunut ja että jälleenmyyjä on tehnyt käyttökelvottomaksi kaikki muut hallussaan olevat kappaleet. Ostajan olisi minusta vaikea ellei jopa mahdoton esittää tällaista todistetta etenkin sellaisen etäkaupan yhteydessä, josta on kyse tässä pääasiassa. Lisään vielä, että jos ostaja ei pysty todistamaan, että ostettuun kappaleeseen sovelletaan levitysoikeuden raukeamista, kyseinen laiton kappale voidaan takavarikoida ostajalta direktiivin 91/250 7 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

53. Viidenneksi ja viimeiseksi totean, että syytettyjen ja Latvian hallituksen ajama salliva näkemys sekä komission esittämä tiukan ja sallivan näkemyksen välimuoto vaikeuttaisivat nähdäkseni huomattavasti väärennetyjen kappaleiden torjuntaa. Laillisen varmuuskappaleen (joka on valmistettu direktiivin 91/250 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti) erottaminen väärennetyistä kappaleesta on käytännössä näet usein mahdotonta, kuten Microsoft on tähdentänyt. Siten varmuuskappaleiden myynnin salliminen, mitä syytetyt, Latvian hallitus ja komissio esittävät, aiheuttaisi suuria käytännön vaikeuksia väärennösten torjunnasta vastaaville viranomaisille.

54. Kaikkien edellä esittämiäni syiden perusteella katson, että direktiivin 91/250 4 artiklan c alakohtaa on tulkittava siten, että oikeudenhaltijan yksinomaista levitysoikeutta loukataan tämän ratkaisuehdotuksen 25 kohdassa esitetyissä tilanteissa.

C Kappaleenvalmistusoikeuden loukkaaminen tietokoneohjelmien muiden kuin alkuperäisten aineellisten kappaleiden myynnin perusteella

55. Vaikka levitysoikeuden loukkaamisen toteaminen saattaisi antaa riittävän vastauksen unionin tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen epävarmuuden ja tämän tuomioistuimen mainitsemien direktiivin 91/250 säännösten takia minusta on tärkeää tutkia, onko direktiivin 91/250 4 artiklan a alakohtaa sekä 5 artiklan 1 ja 2 kohtaa tulkittava siten, että oikeudenhaltijan yksinomaista kappaleenvalmistusoikeutta loukataan tämän ratkaisuehdotuksen 25 kohdassa esitetyissä tilanteissa.

56. Pääasiassa on kiistatonta, että syytetyt ovat myyneet useita tietokoneohjelmien muita kuin alkuperäisiä aineellisia kappaleita, jotka on valmistettu ilman oikeudenhaltijan eli Microsoftin lupaa. Tällaisten kappaleiden valmistus loukkaa Microsoftin kappaleenvalmistusoikeutta, ellei näytetä toteen, että ne kuuluvat kappaleenvalmistusoikeutta koskevan poikkeuksen piiriin.

13 — Ks. vastaavasti tuomio 20.11.2001, Zino Davidoff ja Levi Strauss (C-414/99-C-416/99, EU:C:2001:617, 54 kohta). Oikeuskäytännön mukaan SEUT 34 ja SEUT 36 artikla eivät ole esteenä kansalliselle säännölle, jossa säädetään, että henkilön, joka vetoaa tavaramerkkioikeuden sammumiseen, on näytettävä toteen sammumista koskevat edellytykset, lukuun ottamatta tilanteita, joissa mainittu sääntö antaa tavaramerkin haltijalle mahdollisuuden kansallisten markkinoiden eristämiseen. Ks. vastaavasti tuomio 8.4.2003, Van Doren + Q (C-244/00, EU:C:2003:204, 35-42 kohta).

14 — Walter, M. ja von Lewinski, S., *European Copyright Law: A Commentary*, Oxford University Press, Oxford, 2010, nro 5.4.33: "Whoever alleges that the right of distribution with regard to a specific copy is exhausted, in principle, has to bear the burden of proof according to the general rules". "Sillä, joka väittää, että levitysoikeus tietyn kappaleen osalta on sammunut, on periaatteessa todistustaakka yleisten sääntöjen mukaisesti".

57. Direktiivin 91/250 5 artiklassa säädetään kahdesta poikkeuksesta, jotka ovat mahdollisesti merkityksellisiä pääasian olosuhteissa ja jotka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on maininnut. Kappaleenvalmistus ei lähtökohtaisesti edellytä oikeudenhaltijan lupaa yhtäältä silloin, kun tämä on tarpeen, jotta laillinen ostaja voi käyttää ohjelmaa aiotun tarkoituksen mukaisesti (5 artiklan 1 kohta), tai toisaalta, kun on kyse varmuuskappaleen valmistamisesta, sikäli kuin se on tämän käytön kannalta tarpeen (5 artiklan 2 kohta).

58. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on selvittää, merkitsivätkö pääasiassa kyseessä olleet muut kuin alkuperäiset aineelliset kappaleet niiden valmistushetkellä todella mainituissa säännöksissä tarkoitettuja tietokoneohjelmien käytön kannalta tarpeellisia kappaleita tai varmuuskappaleita. Ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdyssä päätöksessä toimitetut tosiseikkoja koskevat toteamukset eivät mielestäni sisällä yhtään mainintaa tästä.

59. Vaikka oletettaisiin, että pääasiassa kyseessä olevat muut kuin alkuperäiset aineelliset kappaleet kuuluivat niiden valmistushetkellä direktiivin 91/250 5 artiklassa säädettyjen poikkeusten soveltamisalaan, niiden myöhempi myynti aiheuttaa mielestäni kuitenkin näiden poikkeusten soveltamisesta saadun edun menetyksen seuraavaksi esittämiäni syiden vuoksi.

60. Ensinnäkin direktiivin 91/250 5 artiklan 1 kohdan sanamuodosta ilmenee, että laillisen ostajan on voitava valmistaa muu kuin alkuperäinen aineellinen kappale voidakseen käyttää tietokoneohjelmaa aiotun tarkoituksen mukaisesti. Laillisen ostajan on kuitenkin tietokoneohjelman jälleenmyynnin tapauksessa luovutettava hallussaan olevat mainittua ohjelmaa koskevat käyttöoikeudet ja lakattava käyttämästä sitä. Siten kyseinen ostaja ei voi enää täyttää edellytystä, jonka mukaan muun kuin alkuperäisen aineellisen kappaleen on mahdollistettava tietokoneohjelman käyttö aiotun tarkoituksen mukaisesti. Kuten komissio on huomauttanut, mainituissa säännöksessä olevaa ilmausta ”käyttää” ei voida tulkita siten, että se pitäisi sisältää muiden kuin alkuperäisten aineellisten kappaleiden valmistamisen jälleenmyyntitarkoituksessa.

61. Toiseksi direktiivin 91/250 5 artiklan 2 kohdassa edellytetään, että henkilö, jolla on oikeus käyttää ohjelmaa, valmistaa varmuuskappaleen ”sikäli kuin se on tämän käytön kannalta tarpeen”. Myös tällöin tietokoneohjelman jälleenmyynnin tapauksessa hallussapitäjän on lakattava käyttämästä ohjelmaa, eikä hän voi enää täyttää mainittua edellytystä.

62. Edellä esitetystä seuraa, että – kuten Microsoft ja Italian hallitus ovat tuoneet esiin – muun kuin alkuperäisen aineellisen kappaleen myynti, jolle oikeudenhaltija ei ole antanut lupaa, johtaisi kappaleenvalmistusoikeuden loukkaamiseen direktiivin 91/250 5 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyjen poikkeusten menetyksen vuoksi.

63. Tuomion UsedSoft¹⁵ 70 ja 78 kohta näyttävät minusta vahvistavan tätä tulkintaa, sillä unionin tuomioistuin toteaa noissa kohdissa, että jälleenmyyjän on tehtävä käyttökeltottomaksi kaikki hallussaan olevat muut kuin myydyt kappaleet, sillä muutoin loukataan kappaleenvalmistusoikeutta. Kappaleisiin, jotka on tehtävä käyttökeltottomiksi, kuuluvat näet minusta etenkin ne, jotka jälleenmyyjä on valmistanut direktiivin 91/250 5 artiklan 1 tai 2 kohdan mukaisesti.

64. Syytetyt ovat todenneet kirjallisissa huomautuksissaan, että he olivat ostaneet kaikki käsiteltävässä pääasiassa kyseessä olevat tietokoneohjelmien kappaleet yrityksiltä tai yksityisiltä, jotka eivät enää käyttäneet niitä.

15 — Tuomio 3.7.2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

65. Tästä tosiseikkoja koskevasta kysymyksestä lausuminen ei luonnollisestikaan kuulu unionin tuomioistuimelle vaan ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle. Jos näytetään toteen, että syytetyt ovat todella myyneet kolmansien valmistamia muita kuin alkuperäisiä aineellisia kappaleita, heitä ei voida moittia direktiivin 91/250 4 artiklan a alakohdassa tarkoitetun kappaleenvalmistusoikeuden loukkaamisesta sinänsä.

66. Tässä tilanteessa syytetyt voivat kuitenkin kuulua direktiivin 91/250 7 artiklan 1 kohdan a tai b alakohdan piiriin. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on selvittää, täyttävätkö syytetyt kyseisissä säännöksissä vaaditut edellytykset, sekä erityisesti se, tiesivätkö he tai oliko heillä syytä uskoa, että pääasiassa kyseessä olevat kappaleet olivat laittomia.

67. Lisään vielä, että tietokoneohjelman laittomat kappaleet voidaan direktiivin 91/250 7 artiklan 2 kohdan nojalla takavarikoida asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

68. Edellä esitetyn perusteella katson, että direktiivin 91/250 4 artiklan a alakohtaa sekä 5 artiklan 1 ja 2 kohtaa on tulkittava siten, että oikeudenhaltijan yksinomaista kappaleenvalmistusoikeutta loukataan tämän ratkaisuehdotuksen 25 kohdassa esitetyissä tilanteissa.

D Tuomion UsedSoft ulottuvuus käsiteltävässä asiassa

69. Syytetyt, Latvian hallitus ja komissio ovat vedonneet huomautuksissaan useaan tuomion UsedSoft¹⁶ kohtaan. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii lisäksi mainitun tuomion merkityksellisyyttä käsiteltävän asian olosuhteissa.

70. Tarkasteltuani edellä levitysoikeuden ja kappaleenvalmistusoikeuden loukkaamista pääasian kaltaisissa olosuhteissa katson vielä tarpeelliseksi esittää syyt, joiden vuoksi mainitulla tuomiolla on mielestäni vain vähäinen merkitys käsiteltävässä asiassa.

71. Muistutuksena todettakoon, että tuo asia koski sitä, että UsedSoft oli jälleenmyynyt oikeudenhaltijan Oraclen internetsivustolta ladattuihin tietokoneohjelman aineettomiin kappaleisiin liittyviä käytettyjä käyttöoikeuslisenssejä. Oracle oli vastustanut tämänkaltaista jälleenmyyntikäytäntöä väittäen erityisesti, ettei levitysoikeuden raukeamissääntöä sovelleta tämänkaltaisiin aineettomiin kappaleisiin.¹⁷

72. Unionin tuomioistuin katsoi tuossa asiassa, että raukeamissääntöä on sovellettava sekä aineellisiin että aineettomiin tietokoneohjelman kappaleisiin.¹⁸ Eritoten aineettomista kappaleista unionin tuomioistuin täsmensi, että internetistä ladattuun aineettomaan kappaleeseen on sovellettava raukeamista, jos oikeudenhaltija on myöntänyt kyseisen kappaleen käyttöoikeuden rajoittamattomaksi ajaksi sellaista vastiketta vastaan, jolla se voi saada omistamansa teoksen kappaleen taloudellista arvoa vastaavan korvauksen.¹⁹

73. Unionin tuomioistuin totesi raukeamissäännön tehokkaan vaikutuksen säilyttämiseksi myös, että poikkeuksena oikeudenhaltijan yksinomaiseen levitysoikeuteen tällaisen aineettoman kappaleen toisella ostajalla on direktiivin 91/250 5 artiklan 1 kohdan nojalla oikeus valmistaa siitä kappale tietokoneellaan voidakseen käyttää ohjelmaa aiotun tarkoituksen mukaisesti.²⁰

16 — Tuomio 3.7.2012, UsedSoft (C-128/11, EU:C:2012:407).

17 — Tuomio 3.7.2012, UsedSoft (C-128/11, EU:C:2012:407, 53 kohta).

18 — Tuomio 3.7.2012, UsedSoft (C-128/11, EU:C:2012:407, 59 kohta).

19 — Tuomio 3.7.2012, UsedSoft (C-128/11, EU:C:2012:407, 72 kohta).

20 — Tuomio 3.7.2012, UsedSoft (C-128/11, EU:C:2012:407, 83 ja 88 kohta).

74. Unionin tuomioistuimen mainitussa tuomiossa antamaa ratkaisua on mielestäni ohjannut pyrkimys säilyttää levitysoikeuden raukeamisen tehokas vaikutus ulottamalla sen soveltamisala tietokoneohjelmien aineettomiin kappaleisiin. Päinvastainen ratkaisu olisi näet voinut kannustaa oikeudenhaltijoita levittämään tietokoneohjelmiaan aineettomasti raukeamissäännön kiertämiseksi.

75. Pääasian olosuhteet eroavat kuitenkin merkittävästi tuomion UsedSoft²¹ antamiseen johtaneista olosuhteista.

76. Unionin tuomioistuimelle käsiteltävässä asiassa jätetyssä asiakirja-aineistossa ei ensinnäkään ole yhtään seikkaa, joka antaisi aiheen ajatella, että syytetyt olisivat myyneet aineettomien kappaleiden – joista oli kyse tuomiossa UsedSoft²² – käyttöoikeuslisenssejä. Päinvastoin on kiistatonta, että pääasia koskee tietokoneohjelmien muita kuin alkuperäisiä *aineellisia* kappaleita.

77. Toisekseen perustelut, jotka johtivat unionin tuomioistuimen mainitussa tuomiossa antamaan ratkaisuun, eivät ole siirrettävissä käsiteltävään asiaan. Oikeudenhaltijan suostumuksella myytyjen alkuperäisten aineellisten kappaleiden ”perinteisessä” tapauksessa ei näet ole olemassa erityistä vaaraa, joka vaikuttaisi levitysoikeuden raukeamissäännön tehokkaaseen vaikutukseen. Korostan tästä, ettei Microsoft kiistä, että sen tietokoneohjelmien aineellisiin alkuperäisiin kappaleisiin, jotka myytiin sen omasta toimesta tai sen suostumuksella, sovelletaan levitysoikeuden raukeamista. Näin ollen – toisin kuin Oracle asiassa UsedSoft²³ – Microsoft ei vastusta alkuperäisten käytettyjen kappaleiden myyntimarkkinoiden syntymistä vaan nimenomaan sellaisten muiden kuin alkuperäisten käytettyjen kappaleiden myyntimarkkinoiden syntyä, jotka on valmistettu ja myyty ilman sen suostumusta.

78. Käsiteltävän asian ja tuomioon UsedSoft²⁴ johtaneiden olosuhteiden erojen vuoksi olen sitä mieltä, että mainitulla tuomiolla on vain vähäinen merkitys käsiteltävässä asiassa. Kuten komissio on aivan perustellusti huomauttanut, unionin tuomioistuin ei yksinkertaisesti ole tuossa tuomiossa lainkaan tarkastellut muiden kuin alkuperäisten aineellisten kappaleiden jälleenmyynnin kysymystä.

79. Tämän tarkennuksen hyödyllisyys ei ole pelkästään teoreettinen. Siitä näet seuraa, että mainitussa tuomiossa – jossa vahvistetaan edellytykset, joiden täytyessä aineettoman kappaleen jälleenmyynti ei loukkaa levitysoikeutta – annettu ratkaisu ei ole vastaavasti sovellettavissa analogian nojalla pääasiassa kyseessä oleviin olosuhteisiin, toisin kuin syytetyt, Latvian hallitus ja komissio ovat väittäneet.²⁵

80. Yhteenvetona todettakoon, että tuomiossa UsedSoft²⁶ annettu ratkaisu koskee tietokoneohjelmien aineettomien kappaleiden käyttöoikeuslisenssien myynnin erityisiä puitteita, joita unionin lainsäätäjä ei ollut nimenomaisesti ottanut huomioon direktiiviä 91/250 antaessaan. Näitä erityisiä puitteita lukuun ottamatta yksinomaisia levitys- ja kappaleenvalmistusoikeuksia koskevia säännöksiä sekä erityisesti direktiivin 91/250 4 ja 5 artiklaa on syytä soveltaa perinteisesti.

21 — Tuomio 3.7.2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

22 — Tuomio 3.7.2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

23 — Tuomio 3.7.2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

24 — Tuomio 3.7.2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

25 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 36 ja 37 kohta.

26 — Tuomio 3.7.2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

E Ehdotetun näkemyksen käytännön seuraukset

81. Unionin tuomioistuimelle ehdottamani näkemyksen käytännön seuraukset ovat seuraavat:

82. Kun tietokoneohjelman alkuperäinen kappale – jonka oikeudenhaltija on itse myynyt tai jonka joku muu on myynyt tämän suostumuksella – on liitetty aineelliseen alustaan, levitysoikeuden raukeamista koskevaa sääntöä sovelletaan ainoastaan tähän alkuperäiseen aineelliseen kappaleeseen. Tällaisen kappaleen jälleenmyyjän on toisaalta tehtävä kaikista muista hallussaan olevista kappaleista käyttökeltottomia, sillä muutoin loukataan kappaleenvalmistusoikeutta. Tämä näkemys muodostaisi siten oikeudellisen esteen käytettyjen tietokoneohjelmien muiden kuin alkuperäisten aineellisten kappaleiden markkinoiden synnylle, mutta ei estäisi tällaisten markkinoiden syntyä, kun on kyse alkuperäisistä kappaleista.

83. Kun alkuperäistä kappaletta ei ole liitetty aineelliseen alustaan, on syytä soveltaa unionin tuomioistuimen tuomiossaan UsedSoft antamaa ratkaisua²⁷ raukeamissäännön tehokkaan vaikutuksen säilyttämiseksi. Aineettoman kappaleen levitysoikeus siis raukeaa, jos oikeudenhaltija on myöntänyt kyseisen kappaleen käyttöoikeuden rajoittamattomaksi ajaksi sellaista vastiketta vastaan, jolla se voi saada omistamansa teoksen kappaleen taloudellista arvoa vastaavan korvauksen (72 kohta). Jälleenmyyjän on toisaalta tehtävä käyttökeltottomaksi kaikki muut hallussaan olevat kappaleet, sillä muutoin loukataan kappaleenvalmistusoikeutta (70 ja 78 kohta). Tämä ratkaisu mahdollistaa tietokoneohjelmien aineettomien käytettyjen kappaleiden markkinoiden synnyn.

VI Ratkaisuehdotus

84. Kaiken edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijan (Riian aluetuomioistuin, rikosasioiden jaosto) ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

Tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta 14.5.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/250/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajan yhdenmukaistamisesta 29.10.1993 annetulla neuvoston direktiivillä 93/98/ETY, 4 artiklan a ja c alakohtaa sekä 5 artiklan 1 ja 2 kohtaa on tulkittava siten, että oikeudenhaltijan yksinomaisia kappaleenvalmistus- ja levitysoikeuksia loukataan, kun käyttäjä valmistaa ilman oikeudenhaltijan lupaa tietokoneohjelman kappaleen muulle kuin alkuperäiselle aineelliselle alustalle ja kun mainittu käyttäjä tai joku muu käyttäjä myy kyseisen kappaleen ilman oikeudenhaltijan lupaa tilanteessa, jossa

- alkuperäinen aineellinen alusta on vioittunut ja
- mainitun kappaleen myyjä tekee kaikista muista käytössään olevista kappaleista käyttökeltottomia.

27 — Tuomio 3.7.2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).